

De Toorts

Zomer

IVN Zuid-Kennemerland

Nummer 128

Juli 2026

OVER DE COVERFOTO

Plasdras gebieden zijn in het voorjaar altijd mooie plekken om vogels te fotograferen. Die gebieden worden in het vroege voorjaar veel gebruikt door steltlopers zoals de grutto en de tureluur om op te vetten voordat ze naar het broedterritorium vertrekken.

Voor deze kievit werd mijn geduld beloond omdat hij mooi tussen het frisse groen van het nieuwe riet stond met een paar gele dotterbloemen op de voorgrond. Gelukkig ook met zijn kop vrij.

De foto is vanuit een vogelhut genomen in de Heanmarpolder bij Koudum. Zonder een hut krijg je dit niet voor elkaar omdat hij dan nooit zo dichtbij komt. Het resultaat is een fraaie foto die net even meer biedt dan een kievit in een weiland.

Tekst en foto: Peter van de Beek

In dit nummer

Over de coverfoto

Over De Toorts

In memoriam

Redactioneel

Even voorstellen

Opslagruimte gezocht

Natuurmarathon 2026

Van het bestuur

Onverwachte ontmoeting

Straatje Om

Grote grazers

Werkgroep aan het woord

Varens

Mijn favoriete plek

Geelpoethoornaar

Duin en Kruidberg

De beuk die geen beuk is

Korren in de branding

Orchideeën

Giftige duinplanten

Werkgroepen

Colofon

Activiteitenprogramma

Stinsenplantendag

2

2

2

3

3

3

3

4

4

5

6

7

8

8

9

10

11

12

13

14

14

15

16

OVER DE TOORTS EN IVN ZUID-KENNEMERLAND

De Toorts is het blad van IVN Zuid-Kennemerland. Leden en donateurs ontvangen drie keer per jaar De Toorts. Daarnaast ontvangen de leden het kwartaalblad 'Mens en Natuur' van IVN Nederland.

IVN, Instituut voor Natuureducatie en Duurzaamheid, is een vereniging van vrijwilligers die wil bijdragen aan een duurzame samenleving door mensen te betrekken bij natuur, milieu en landschap. Zo'n 20 duizend ervaren vrijwilligers zetten zich actief in voor educatie en voorlichtingsactiviteiten. Verspreid over Nederland heeft het IVN ruim 170 afdelingen.

Lid of donateur

IVN-leden zijn per definitie actief binnen de afdeling. Zij hoeven geen natuurgids te zijn; er zijn voldoende andere activiteiten waarbij mensen nodig zijn. Mensen die het werk van het IVN een warm hart toedragen, maar niet actief willen zijn, kunnen de afdeling financieel steunen. Er kunnen niet genoeg donateurs zijn! Mede door hun steun kunnen wij een groot publiek betrekken bij onze gratis educatieve activiteiten. De jaarbijdrage is voor leden minimaal €24 en voor donateurs minimaal €15.

Meer informatie vindt u op onze website:
<https://www.ivn.nl/afdeling/zuid-kennemerland/over-ons-zuid-kennemerland/>

Bestuur

Femke de Vries (voorzitter): ivnzk.bestuur@gmail.com
Lavinia Warnars (secretaris): ivnzk.secretariaat@gmail.com
Peter Blondel (penningmeester a.i. en ledenadministratie): ivnzk.penningmeester@gmail.com
Martin Ettema (algemeen bestuurslid)
Ronald Lieferring (algemeen bestuurslid)

Bank: NL89TRIO 0198308728 (Triodos bank) t.n.v. IVN Zuid-Kennemerland te Haarlem

Klachtenregeling

Landelijke IVN klachtenregeling Jan Saveur en Petra Bürmann, m.saveur@planet.nl

IN MEMORIAM

Mieke Timmer

Op 10 januari overleed Mieke Timmer, echtgenote van Leo van de Brugge. Mieke was voor het IVN Zuid Kennemerland een bijzonder gewaardeerd lid. Zij heeft jarenlang de Groene Winkel gecoördineerd, stond vele malen met haar zelfgemaakte werk in de kraam op de Stinsenplantendag. Ze deed al meer dan 50 jaar mee aan de Paddenstoelendag, waar ze samen met haar man Leo een diorama van vele, zelfgemaakte kleipaddenstoelen maakte. In oktober 2025 stonden ze daar nog samen. Enkele weken daarna hoorde Mieke dat ze ernstig ziek was. Mieke had een luisterend oor voor iedereen. Als je haar sprak, werd je geraakt door haar daadkracht, haar kennis maar ook haar vriendelijke opgewektheid. Een voorbeeld voor velen om actief te blijven en te blijven genieten. Ze laat een grote leegte achter.

VAN DE REDACTIE

En zo ligt er weer een Toorts in je brievenbus, vol met mooie en interessante artikelen, leuke weetjes en prachtige foto's. Met de toetreding van Sacha als redactielid bestaat de redactie nu uit 8 (!) leden.

Er is in deze Toorts met als thema de zomer, onder meer aandacht voor de natuurmarathon, de grote grazers en de noodzaak van het laten groeien van varens en kruiden wordt uitgelegd. Er was eens een beuk die geen beuk was, er is gekord in de branding en in de Haarlemmermeer groeien heel veel orchideeën.

We willen graag in elke Toorts vaste rubrieken laten terugkomen. Zo benaderen we voor elk nummer iemand met de vraag om zijn of haar favoriete plekje te willen beschrijven. Ook vragen we jullie om van je onverwachte ontmoetingen in de natuur, eens een foto te maken en die op te sturen met wat uitleg erbij. We kiezen uit alle ingezonden foto's ook telkens de mooiste uit, om te plaatsen op de voorpagina. Ook dit keer is het gelukt met een mooie foto van Peter van de Beek.

Nieuw is de rubriek "Een werkgroep aan het woord". In dit nummer bijt ik het spits af met uitleg over de werkgroep De Toorts. Maar wie wil meer vertellen over zijn/haar werkgroep in de volgende Toorts? Blijf vooral meedenken, meeschrijven en foto's opsturen want samen maken we ons clubblad!

Ik wens jullie allen weer veel leesplezier.

*Namens de redactie,
Jany van Dijk*

Even voorstellen....

Ons nieuwe redactielid Sacha stelt zich graag aan u voor:

Ongeveer 30 jaar woon ik al in Zuid-Kennemerland en geniet ik van de buitenplaatsen, de duinen en de zee. In 2025 rondde ik de natuurgidsenopleiding af en geef nu zelf excursies op die mooie buitenplaatsen. Ook help ik regelmatig op de diverse dagen die het IVN organiseert.

*Blauwtje
Foto: Marry vd Geest*

*Vingerhoedskruid
Foto: Marisca van der Eem*

*Langs de Meerwijkplas
Foto: Ina Kwakernaak*

Natuurmarathon 2026 opnieuw bij Boerderij Zorgvrij

Dit keer in het weekend van 22/23 augustus. 24 uur lang worden flora en fauna in Spaarnwoude in beeld gebracht met diverse deskundigen. Het evenement is leuk voor iedereen, maar zeker ook voor onze eigen gidsen en leden. Het is dé gelegenheid om kennis van de natuur te verbreden en te verdiepen en gidsen van de KNNV en VWG te ontmoeten.

Zelf een activiteit begeleiden? Geef het door aan natuurmarathonzk@gmail.com

Locatie en tijd:
**Boerderij Zorgvrij, Genieweg 50,
1981 LN Velsen-Zuid, van 18:00u
tot 18:00u**

Oproep insturen foto's achterpagina

Voor onze Toorts zijn wij op zoek naar foto's van onze lezers.

Wil je ook een plekje in de eregalerie van De Toorts, stuur dan voor het volgende nummer je mooiste herfst- of winterfoto naar de redactie. Wie weet wordt het de coverfoto!

De foto moet wel gemaakt zijn rond Zuid-Kennemerland, beetje smokkelen mag.

Mail je foto's voor 30 september, graag voorzien van je naam, naar: ivnzk.toorts@gmail.com

VAN HET BESTUUR

Ik blijf in de zomer altijd in de buurt van huis. Genieten van de omgeving, zowel in de stad als daarbuiten. Dus het kan goed zijn dat jullie mij bij een van onze activiteiten gaan tegenkomen.

In april was ik ook even langs bij de gidsenmiddag in de Stompetoren. Dat was een erg inspirerende middag met een aantal buitenactiviteiten en een workshop van de stadsecoloog van Haarlem, Carmen. En leuk om elkaar allemaal weer te zien en ervaringen uit te wisselen.

We waren ook met z'n allen bij elkaar voor de Algemene Ledenvergadering in maart. Daar kwam het jaarverslag en de bereikmeting van 2025 aan de orde (allebei terug te vinden op de website). Maar we keken ook vooruit met de presentaties van de verschillende werkgroepen en de Meerjarenroute 2026-2029, met als stip op de horizon het 50-jarig bestaan van IVN Zuid-Kennemerland. Daar gaan we met frisse energie mee aan de slag! Maar we kunnen alle hulp gebruiken, dus meld je bij mij of een van de werkgroepen als je zin hebt om iets bij te dragen.

We hebben sinds de ALV ook een bestuur in nieuwe samenstelling. De afgelopen maanden deden Lavinia en Ronald al heel enthousiast mee. Zij zijn nu formeel toegetreden. Peter en ik blijven met veel plezier aan in onze huidige functies en na 2 jaar afwezigheid treedt Martin weer toe, waarmee we weer een mooi vijftal vormen.

Rest mij alleen nog een mooie zomer aan jullie allen te wensen.

Groeten,
namens het bestuur

Femke de Vries
Voorzitter IVN Zuid-Kennemerland

Soldaatjes
Jan-Willem Doornenbal

Weidehommel
Foto: Ikiena van der Sluis

ONVERWACHTTE ONTMOETING

Ik liep onlangs langs een winkel waar buiten een ijzeren rek vol zakjes met zoutjes stond. Tot mijn verbazing zag ik een kauwtje opvliegen en zich vastklemmen aan de zijkant van het rek. Hij kon zo met zijn snavel bij de zakjes en pikte en trok aan het papier, net zolang dat hij er een zoutje uit kon halen. Hij ging even rechtop hangen en liet toen het zoutje vallen.

Een andere kauw, die dat vast al wist, stond eronder te wachten en pikte het op. Het stelende kauwtje ging weer opnieuw een zoutje pakken en dit keer kon hij het zelf opeten. Dit herhaalde zich enkele malen en ook drie duiven kenden dit vast want zij wachtten steeds geduldig op de kruimels die de twee kauwtjes op de stoep achterlieten.

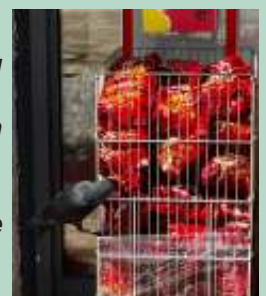
Ik denk dat de eerste kauw dit vaker heeft gedaan want hij aarzelde niet bij het opvliegen, vastklemmen en openscheuren van het zakje. Ik heb staan genieten en dacht: straks hebben we ook nog obesekauwtjes.

Tekst en foto's: Marisca van der Eem

Heb je ook wel eens zo'n onverwachte ontmoeting gehad?

Stuur dan je foto in met een verhaal erbij van maximaal 50 woorden!

We plaatsen in elke Toorts zo'n artikeltje. En wie weet komt je foto zelfs op de voorpagina!!

De zon schijnt, dus ik wil eruit. Dit keer naar het Bennebroekbos. Het is nog vroeg, de madeliefjes zijn nog dicht en er liggen dauwdruppels op de grasstengels. Er steekt een windje op en het fluitekruid zwiept heen en weer. Overal groen om me heen in allerlei tinten en het enige bruin is de aarde op het pad. En altijd word ik blij van die bescheiden bloempjes van de hondsdrif.

De vogelkers bloeit met zijn mooie witte bloemen. Soms kan een pest ook schoonheid in zich hebben. Twee eenden nemen een ochtendbad in een smal beekje. Ze duiken onder, komen boven, strekken zich, schudden zich uit en beginnen weer opnieuw. Als ze klaar zijn klimmen ze op de kant en gaan hun veren poetsen. Ik hoor een carillon: tiftjaf, merel, koolmees en dan die snelle merel die ik nooit zeker weet maar ik geloof dat het de tuinfluiter is.

Het is mooi om te zien dat de ene boom of struik al vol in blad zit, de ander zich aan het ontplooiën is en weer een ander, bijvoorbeeld de beuk, nog helemaal in de knop zit. Hier is het blad van de beuk nog zacht groen en de haartjes zitten er nog aan, net als de 'korstjes' van de bruine knop.

Hondsdrif

Beukenblad

Boven mij gegak van overvliegende ganzen, ik hoor ze wel maar zie ze niet. De dauwdruppels op het gras glimmen in het zonlicht. Het loek zonder loek toont zijn kleine witte bloempjes boven het gras uit. Het terrein is af en toe een beetje heuvelig, het is hier een oude strandwal en in de middeleeuwen werd deze omgeving 'de wildernisse' genoemd.

De hondsdrif kleurt weer een heuveltje zacht lila met zijn bloempjes en roodbruin met steel en nieuw blad. Oh, zo'n pad omringd door fluitekruid, wat is dat toch een plaatje. Ik hoor geklepper: ooievaar! Ik loop naar een plek waar ik naar het nest kan kijken en zie net een ooievaar wegvliegen en op het nest zie ik een klein stukje wit uitsteken.

Overal zie ik laatste restjes van bloeiende stinsenplanten. En dan tussen het groen het wit van een paar bosanemoontjes, zo teer zien ze er uit maar plantjes zijn sterker dan we denken. Om de bocht ruik ik opeens knoflook en dan is de daslook niet ver weg. Maar ik zie een mij onbekend bloempje dat volgens mijn app driekantig loek heet.

En dan zit er iets verder een vlinder te zonnen: volgens wederom mijn app een bont zandoogje.

Als ik langs een breder beekje loop zie ik veel bruin blad op de bodem liggen, mooi opgelicht door de zon. Dan verbreedt het water zich tot een grote vijver en in de bocht, als een groene kraag, staat groot hoefblad. Mooie afsluiting van mijn wandeling.

Tekst en foto's: Marisca van der Eem

Bont zandoogje

Bosrand

GROTE GRAZERS: MEER DAN LEVENDE MAAIMACHINES

Al decennialang worden grote grazers uitgezet in natuurgebieden. Welke functies vervullen zij nog meer naast het korthouden van de vegetatie? En welke soorten kunnen we ontmoeten in onze regio?

Begrazing

Al in de jaren zeventig van de vorige eeuw worden wildere paarden- en runderrassen uitgezet in de natuur om via natuurlijke begrazing planten binnen de perken te houden. Daarbij heeft elke soort zijn eigen niche. Paarden bijvoorbeeld kunnen gras heel kort afbijten met hun tanden. Runderen slaan hun tong om het gras heen en rukken het dan af; ze hebben daarom langer gras nodig dan paarden. Reeën daarentegen zijn echte fijnproevers en eten her en der de lekkerste hapjes, zoals bloemen en jonge takjes.

Omdat dieren niet zo netjes maaien als een maaimachine, ontstaan er veel meer overgangen en daarmee allerlei verschillende leefplekken, wat goed is voor de biodiversiteit.

Andere nuttige functies

Naast het korthouden van de vegetatie vervullen grote grazers ook andere functies in een gebied. Ze verspreiden zaden door die mee te nemen in hun vacht of via hun poep. En over poep gesproken, die is weer aantrekkelijk voor bepaalde schimmels, mestkevers en andere insecten.

Door modderbaden kunnen kale plekken ontstaan, waar pionierplanten een kans krijgen. Aan het eind van hun leven vormen kadavers van grazers een voedingsbron voor veel organismen.

Soorten in Zuid-Kennemerland

Grote grazers vervullen dus belangrijke functies in de natuur. In Zuid-Kennemerland kun je tijdens wandelingen diverse soorten tegenkomen. De meest indrukwekkende is de wisent. De wisent wordt ook wel Europese bizon genoemd en is in Europa het grootste dier dat op het land leeft. Ze zijn in staat om takken en stammen om te buigen om bij de juiste voeding te komen en schillen ook de bast van bomen. Daardoor hebben ze een behoorlijke impact op het landschap. De stierenkuilen die ze maken, om andere stieren te imponeren, bieden door hun steile wanden goede plekken voor insectenholletjes. De wisenten lopen rond in het Kraansvlak, waar je ze met wat geluk kunt zien vanaf het fietspad. Buiten de broedtijd loopt er ook een met paaltjes gemarkeerde route door het wisentengebied.

Een maatje kleiner zijn de Schotse hooglanders. Een voordeel van deze grote jongens is dat ze herkauwers zijn en daardoor giftige stoffen kunnen afbreken, zoals bijvoorbeeld de vlier die aanmaakt. Schotse hooglanders zijn te vinden in het Nationaal Park.

Schotse hooglander (foto: Sabina Larsen)

Wisent (foto: Sabina Larsen)

Schotse hooglander (foto: Sabina Larsen)

Konikpaard (foto: Ronald Cassee)

Er zijn verschillende soorten wilde paarden. Op landgoed Koningshof leven konikpaarden. Shetland pony's en Exmoor pony's zijn allebei te vinden in het Nationaal Park.

In sommige delen van de duinen worden schapen van boeren ingezet om te grazen.

Laten we tot slot de herten niet vergeten. Reeën komen hier van nature voor. Damherten worden niet als echt inheems gezien en zijn te vinden in de Amsterdamse Waterleidingduinen en in het Nationaal Park. Via de natuurbrug kunnen ze tegenwoordig van het ene gebied naar het andere gaan.

Tekst: Sacha Kuijs

Foto's: Sabina Larsen en Ronald Cassee

Bronnen:

<https://www.staatsbosbeheer.nl/wat-we-doen/natuurbeheer/grote-grazers>

<https://www.np-zuidkennemerland.nl/artikel/de-onmisbare-grote-grazers-van-nationaal-park-zuid-kennemerland/>

<https://www.pwn.nl/grote-grazers>

Wisent (foto: Sabina Larsen)

WERKGROEP AAN HET WOORD

Werkgroep De Toorts

De Toorts redactie bestaat uit 8 leden, een mooi aantal om alle taken te verdelen. De werkwijze van de redactie wordt hieronder beschreven.

Het liefst hebben wij dat de hele Toorts gevuld kan worden met kopij die is opgestuurd vanuit de organisatie. Vaak is dat onvoldoende en moeten we zelf bedenken hoe we De Toorts gaan vullen. Driemaal per jaar is er daarom een redactievergadering. Samen bedenken we wie mensen gaat benaderen voor een interview of een artikel, welke redacteur zelf een artikel gaat schrijven, wie wat gaat doen voor de komende Toorts. Alles komt in een overzicht te staan. Als een redacteur uitvalt neemt een ander het over. Deze vergaderingen zijn doorgaans erg vrolijk en gezellig! In de weken hierna gaat elke redacteur aan de slag met zijn of haar taak.

Alle artikelen worden opgestuurd via de Toortsmail (ivnzk.toorts@gmail.com). Vervolgens verdeelt de eindredacteur de artikelen onder alle redactieleden om ze te redigeren. Dat redigeren bestaat uit het corrigeren van taalfouten, het stroomlijnen van de tekst of het vragen over onduidelijkheden hierin bij de schrijver. Als er veel aanpassingen gewenst zijn, zoekt de redacteur contact met de schrijver om dit te bespreken. Het geredigeerde artikel gaat daarna terug naar de eindredacteur die het samen met de bijgeleverde foto's opstuurt naar de opmakers. De opmakers zetten de artikelen en foto's via het systeem van de uitgever, Editoo, in een zogenaamde proef-uitgave.

Als de hele Toorts gevuld is, volgt er nog een eindredactie. Ook dan worden er nog foutjes uitgehaald of de opmaak gecorrigeerd. En dan gaat de bestelling van alle Toortsen naar Editoo die ze voor ons drukt.

De Toortsen worden in dozen aangeleverd bij de Werkgroep Toortsdistributie, die ze verspreidt onder de leden. Maar daarover vertellen we later verder.

De redactie beoordeelt alle artikelen aan de hand van vastgestelde uitgangspunten, die refereren aan de criteria voor activiteiten van IVN Zuid-Kennemerland.

Tekst: Jany van Dijk

DE TOORTS UITGANGSPUNTEN

Doelstelling De Toorts

De Toorts is het verenigingsblad van IVN-Zuid Kennemerland. De Toorts is het platform voor deze vereniging met artikelen rondom educatie over de natuur en het milieu in Zuid Kennemerland. De Toorts is onpartijdig en heeft geen politieke kleur. De eindverantwoordelijkheid voor De Toorts ligt bij de redactieleden c.q. de eindredacteur.

Uitgangspunten

- Over het plaatsen van artikelen van leden van het IVN-ZK, of afkomstig van het (landelijk) IVN of andere organisaties, wordt door de Toorts-redactie besloten.
- Het belang van de natuur en/of het milieu staat voorop. Het artikel moet enigszins educatief van karakter zijn, waarbij de verwondering ruim aandacht krijgt.
- Bij het plaatsen van foto's wordt altijd de naam van de fotograaf vermeld.
- Er worden geen artikelen geplaatst met commerciële doelstellingen.
- Er worden geen artikelen geplaatst met politieke doelstellingen.
- Voor De Toortsredactie gelden de criteria, zoals door de leden van IVN-Zuid Kennemerland is vastgesteld op 20 april 2021 tijdens de Algemene Leden Vergadering.

VARENS

Varens horen tot het plantenrijk, maar vooral als ze in het voorjaar uitlopen zou je ze bijna dierlijke trekken toedichten.

Het blad van de tongvaren dat zich in de lente ontrolt vermomt zich als een dreigende cobra en er is niet veel fantasie voor nodig om in het uitlopende blad een octopus te zien. De uitlopende koningsvaren lijkt op een bisschopsstaf met aan het uiteinde de karakteristieke krul.

Geen plant spreekt zo tot de verbeelding als de varen en wie zich in een bos door een ongerept woud van varens waadt, kan zich niet alleen in een andere eeuw, maar zelfs in een ander geologisch tijdperk wanen. Ieder ogenblik kan er met veel geraas een dinosaurius door het kreupelhout breken (Romke van de Kaa).

Varens met een wortelstok

Varens zijn schaduwminnende sporenplanten. Ze staan op voedselarme vochtige bosgrond en vormen de ondergroei in de bossen. Op de landgoederen en in de duinen van Zuid Kennemerland en ook daarbuiten zijn de adelaarsvaren en de eikvaren te vinden in grote groepen.

De adelaarsvaren

De adelaarsvaren heeft een weelderige groei met bladeren die uit lange wortelstokken groeien en zo grote oppervlaktes vullen. In mei loopt de adelaarsvaren uit en groeit door de afgestorven varen-delen heen met kale stelen. Aan het einde ervan zie je ontrollende bladeren. De bladeren staan los van elkaar en zitten niet in bundels, zoals bijvoorbeeld bij de brede stekelvaren.

Koningsvaren

De adelaarsvaren kan wel twee meter hoog worden en vormt zo een oerwoud van varens. De sporen zijn moeilijk te vinden omdat ze onder de omgekrulde bladrand zitten. De adelaarsvaren wordt op landgoederen wel gemaaid om hem een beetje in toom te houden. Behalve het wilde zwijn, zijn er geen dieren die van deze varen eten. Het wilde zwijn eet graag van de wortelstokken en zo wordt de groei van de adelaarsvaren beperkt door deze viervoeter.

Eikvaren

De gewone eikvaren

De gewone eikvaren groeit ook op wortelstokken en is een prachtige bodembedekker. Hij wordt 20 tot 40 centimeter hoog. De veervormige bladeren staan los van elkaar op de wortelstok, net als bij de adelaarsvaren. De gewone eikvaren is groenblijvend, het blad sterft niet af in het najaar. Hij groeit op de noordhellingen in de duinen, in bossen en zelfs op muren en knotwilgen. De sporen ontstaan in juli aan de onderkant van het blad in hoopjes. Maak eens wandeling met een zoektocht naar varens en laat je verrassen!

Tekst en foto's: Cisca Klarenberg

Adelaarsvaren

Mijn favoriete plek is op mijn eigen balkon. Ik woon in een appartement op de vijfde etage met uitzicht op de Westbroekplas in Velsbroek.

's Morgens kijk ik altijd eerst naar buiten. Wat voor weer is het? En wat is er te zien? Zijn er nog watervogels? Staat er veel wind? Hoe is de weerspiegeling in het water?

Iedere dag is anders.

Het licht en de steeds veranderende luchten kunnen zo bijzonder zijn. De dag kan al beginnen met een prachtige zonsopkomst. Vooral 's morgens vroeg is het nog zo sereen/verstild. Blijft het zonnig en staat er wat wind, dan twinkelen de "zonnelichtjes" in het water. Met laaghangende bewolking, regen en wind kan het ook somber zijn. Niet te vergeten het beeld met wat ochtendmist. Sprookjesachtig soms. Ik merk, dat het moeilijk is om de sfeer goed te beschrijven.

Het is soms zo bijzonder.

Vaak maak ik een foto om het moment vast te leggen. Dat kan ieder moment van de dag zijn, zelfs 's nachts als de maan zo mooi in het water wordt weerspiegeld.

Als mens reageer ik daar ook op. Blij als het licht en zonnig is, verwonderd bij weerswisselingen, zoals het duidelijk zien aankomen van buien. Of somber als alles donker is. Ook al is het vanaf mijn balkon, ik voel me dicht bij de natuur staan. Daarom staan hier ook een paar foto's om iedereen een beetje mee te laten genieten.

Tekst en foto's: Meins van der Wal

Geelpoot (l) en Europese hoornaar (r)

Embryonest geelpoothernaar

Nest geelpoothernaar

Nest geelpoothernaar

HET GELE GEVAAR....DE GEELPOOTHOORNAAR !

Pim Lemmers is een coryfee op het gebied van bijen, wespen en hommels. Sinds een aantal weken zijn er weer nieuwsberichten over rondvliegende Aziatische hoornaars. Reden om Pim te vragen waarom deze exoot zo'n bedreiging is.

Het is voorjaar, en dat betekent dat veel insecten weer uit hun winterrust komen. Bij wespen, hoornaars en hommels zijn dat de koninginnen. Bij de honingbij is dat anders. Zij overleven in een zogeheten kolonie. Is de temperatuur boven de twaalf graden, dan vliegen de bijen naar buiten op zoek naar bloemen. Bij lagere temperaturen blijven ze in de kast en beneden de vier graden gaan ze in de zogeheten wintertros. Net als pinguïns dat doen. Door in de tros met elkaar te rouleren houden ze elkaar gedurende een koude periode warm.

Het gaat overigens al vele jaren niet goed met de (wilde)bijen. Minder bloemen, het gebruik van bestrijdingsmiddelen, stikstof en ziektes onder de bijen zijn hier de voornaamste oorzaken van. En wij kunnen intussen een andere bedreiging aan het rijtje toevoegen: de Aziatische hoornaar, sinds een paar weken ook wel de geelpoothernaar genoemd. Die naam moet verdere verwarring voorkomen met insecten met een vergelijkbare naam.

De geelpoothernaar is jaren geleden met aardewerk in Europa terechtgekomen en maakt vanuit het Zuiden een opmars naar het Noorden. Intussen is de geelpoot een plaag, ook hier in Nederland. De afgelopen tijd zijn in Zeeland al meer dan 1000 koninginnen weggevangen. De overheid is verplicht om deze exoot te bestrijden, maar heeft intussen de strijd opgegeven. "Uitroeien lukt niet meer, dan maar beheersen", zegt men. Vorig jaar werden diverse nesten in Kennemerland verwijderd. Helaas zijn enkele nesten, die hoog in de boom zaten, niet gevonden. Die nesten vind je pas in de herfst als het blad van de bomen is. In Bloemendaal, Haarlem en Heemstede waren dat totaal zeven nesten. Uit ieder niet gevonden nest komen het jaar daarop minstens zeven nieuwe nesten. De verwachting is dat in heel Noord-Holland bijna 1100 nesten zullen komen. De afgelopen weken zijn opnieuw diverse koninginnen van de geelpoot in Heemstede waargenomen.

Gevangen geelpoothernaar

Geelpoothernaar gevangen met wat broed

Zo troffen medewerkers van de begraafplaats aan de Herfstlaan een koningin in een elektrisch wagentje aan. Door direct de ramen te sluiten kon de koningin vrij eenvoudig worden gevangen. Een stuk verderop, in de omgeving van de Kerklaan (de begraafplaats), werden ook al meerdere exemplaren gevangen. Door nu de koninginnen te vangen voorkom je dat er een nest wordt gemaakt. De koninginnen maken graag hun embryo-nestjes in schuurtjes, carports, vogelhuisjes of in struiken. Daarna vliegt het geheel weg en maken ze een secundair nest hoog in boom. Op de menukaart van de geelpoot staan hommels, wespen, vlinders en honingbijen. Per seizoen eten de hoornaars per nest bijna 11 kg (!) aan insecten. In sommige gebieden in Frankrijk vliegen nu al haast geen insecten meer.

Mocht U een geelpoothernaar aantreffen, meld dit bij de gemeente, bij mij via info@pimlemmers.nl of via waarneming.nl.

Tekst en foto's: Pim Lemmers

WILDE KRUIDACHTIGE GEWASSEN IN DUIN EN KRUIDBERG

Duin en Kruidberg vormt sinds 1995 samen met Midden-Herenduin en de Kennemerduinen, het Nationaal Park Zuid-Kennemerland.

De naam is ontstaan uit twee voormalige hofsteden: Duin en Berg en de Kruidberg.

Mijn dochter kreeg haar interesse voor de natuur met de paplepel ingegeven en ging soms mee met natuurexcursies, onder andere over eetbare gewassen en geneeskrachtige kruiden. Ze was een beetje een 'kwajongen' wanneer ik over het kleeftkruid vertelde. Dan hadden een aantal deelnemers al snel een pluk kleeftkruid op hun rug.

We spraken af voor de NS-wandeling vanuit Santpoort-Noord door de Kennemerduinen, de start bij Duin en Kruidberg, een voor mij vertrouwde omgeving. Mijn dochter is intussen erg geïnteresseerd geraakt in vogels en loopt rond met haar verrekijker en op haar smartphone een vogel-app. Zie je het voor je? Ik met mijn neus naar beneden en zij naar met haar neus omhoog!

Kleeftkruid

Dat doodgewone kleeftkruid, lid van de walstrofamilie (ik kan het niet laten) is trouwens een bijzonder geneeskrachtig kruidje wat boordevol silicium (kiesel) zit, een belangrijk mineraal voor de huid, haren en de slijmvliezen. In het voorjaar kan je het jonge groen als groente eten. Honden weten vaak intuïtief wat ze nodig hebben en gaan soms spontaan kleeftkruid grazen.

Slangenkruid

Wat mij direct opvalt in Duin en Kruidberg, is het blauw met roze van het slangenkruid, dat je veel langs de paden tegenkomt alsof het ons volgt. Het heeft een voorkeur voor zonnige, droge en kalkrijke bodem, vooral op plekken waar steenslag, puin of sintelgruis met het duinzand vermengd is. Ideaal dus langs de duinpaden.

Slangenkruid is twee tot meerjarig en valt op door 'schichten' met donker hemelsblauwe bloemen en rozerode bloemknoppen. Veel van de ruwbladigenfamilie (Boraginaceae) hebben als bloeiwijze zo'n schicht, een vorm van vertakking waarbij de zijassen van de bloeiwijze beurtelings links en rechts van de vorige as ontspringen; zo ontstaat dan een zich afrollende bijscherm. Dit kun je ook goed waarnemen bij andere ruwbladigen als het vergeet-mij-nietje, de smeerwortel en de, in Duin en Kruidberg veel voorkomende, hondstong en ossentong, let maar eens op!

Voor allerlei bijen, hommels, vlinders en zweefvliegen vormt het slangenkruid een belangrijke nectar- en of stuifmeelbron. Vooral de kleine sachembij heeft een bijzondere voorkeur voor slangenkruid. De blauwe helmraden (stelen van de meeldraden) steken ver buiten de kroonbuis uit en vormen een goede landingsbaan voor bestuivers.

De stijl (onderdeel van de stamper) is gevorkt en lijkt op de gespleten tong van een slang die uit de opengesperde muil steekt, de slangachtig opgerolde schicht.

De plant werd daarom vroeger, volgens de oude signatuurleer, wel gebruikt als geneesmiddel tegen slangenbeten en andere giftige beten. Tegenwoordig wordt slangenkruid inwendig als geneeskruid afgeraden vanwege de pyrrolizidine alkaloiden, die bij grotere hoeveelheden schadelijk voor de lever zijn. Dit is dezelfde stof die in grote hoeveelheid voorkomt in het Jacobs kruiskruid maar dat is een ander verhaal!

Smeerwortelschicht

Slangenkruid met sint-jansvlinder

Slangenkruid

Ossentong

Tekst en foto's: Jan Hartog

DE BEUK DIE GEEN BEUK IS

In het plantenrijk is niet alles wat het lijkt. Soms is er sprake van een 'alias' of is de naamgeving wat misleidend. Ook is de officiële naam niet altijd in overeenstemming met hoe we een plant in 'Jip en Janneke taal' noemen en dat is soms best verwarrend.

De beroemde Linnaeus heeft dit opgelost door een scheiding aan te brengen tussen de nomenclatuur (naamgeving) en taxonomie (de indeling in groepen)

Beuk in bloei

De winter ligt al even achter ons en we genieten van de zomer. Het herkennen van plantensoorten is in de twee vorige jaargetijden, winter en voorjaar, soms een uitdaging want je hebt alleen kale takken met knoppen. Als in het voorjaar bloesem en blad verschijnen wordt duidelijk welke plant we voor ons hebben.

Neem nou de haagbeuk, want daar gaat dit stuk over. Als je je hier niet in verdiept is dit gewoon een soort beuk. Toch zijn de 'gewone' beuk en de haagbeuk behoorlijk verschillend en zelfs geen familie van elkaar.

Ze worden beiden door elkaar toegepast om een haag te maken, ik denk dat we zelfs vaker de gewone beuk aangeplant zien. In hagen heeft de haagbeuk het voordeel z'n verdorde blad vast te houden tot het voorjaar, de haag blijft zo mooi 'gesloten' in de winter.

Onze gewone beuk heet *Fagus Sylvatica*. De haagbeuk heet *Carpinus Betulus*, de tweede naam verradt dat hij tot de berkenfamilie behoort. Vooral aan de bloeiwijze zie je de overeenkomst met de berk. Zowel de haagbeuk als de berk bloeien met op elkaar lijkende hangende katjes. De gewone beuk bloeit met een soort belletjes, duidelijk anders.

Knoppen haagbeuk

Haagbeuk

Winter

In de winter, als alle bomen in winterrust zijn, is het nog wat lastiger om bomen te benoemen. Dan komt het op andere kenmerken aan en wordt het een leuke uitdaging om het juiste etiket op de verschillende bomen te plakken. Ook nu verschillen beuk en haagbeuk, je moet dan letten op hoe de knoppen aan de takken zitten en naar kenmerken van de stam kijken.

De knoppen liggen bij de haagbeuk strak tegen de tak aan terwijl de knoppen van de beuk duidelijk meer dwars op de tak staan. van de tak afstaan. De foto's laten dit mooi zien.

De stam van de haagbeuk oogt 'gespierd'. Het lijkt wel of er vertikale spierbundels over de stam lopen. Maar er zijn ook eigenwijze exemplaren die zich niet aan deze regel houden.

Knoppen beuk

Berk

Dat bomen in de winter hun blad verliezen is een strategie om te voorkomen dat ze, zelfs in de winter, teveel vocht verliezen door verdamping.

Dirk Slagter heeft over dit onderwerp een leuk boek geschreven "Ontdek Winterkenmerken". Dus als je je hierin wilt verdiepen...

Tekst en foto's: Hans Smits

Gespierde stam haagbeuk

KORREN IS ALTIJD SPANNEND

De Noordzee is voor ons meestal het water waarin je kunt afkoelen op een zomerse dag, een wandeling langs de vloedlijn maakt op een mooie zomeravond met ondergaande zon of de plek om lekker uit te waaien, al dan niet met je hond. Maar wat er in de zee zit, daar weten we meestal niet zoveel van. Toch is het verbazend en verrassend wat er allemaal leeft, zelfs dicht onder de kust.

De kinderwerkgroep gaat een aantal keer per jaar met een sleepnet, een zogenaamd kornet, vissen in zee. En dat is elke keer weer een prachtige belevenis. De deelnemers zijn zowel kinderen als hun begeleiders of schoolklassen. Ze krijgen uitleg over hoe het kornet werkt. Onze korman, Paul, gaat met zijn waadpak het water in om het kornet goed te plaatsen. De gids op het strand zorgt dat alle kinderen en eventueel begeleiders, helpen met het slepen van het kornet over de bodem van de zee, door lopend langs de vloedlijn te duwen tegen de stokken die in het verbindende touw gestoken zijn. Dat kost best kracht, maar vele handen maken licht werk!

Na minimaal 100 meter trekken wordt het kornet aan land getrokken. Meegebrachte witte bakken worden gevuld met zeewater en de vangst wordt zo snel mogelijk in de bak met water gedaan.

Iedereen is vol spanning! Wat krijgen we te zien? Zijn het garnaaltjes? Een schar, tarbot of scholletje? Aan de ogen, de vinnen en de huid van een platvis kan je zien welke soort het is, zo legt de gids uit. Zee- en strandkrabbetjes worden gevangen, zwaardscheden, soms met het weekdiertje er nog in, zee-egeltjes, een haring, spiering, of grondel. Ook zeesterren en kwalen kunnen deel van de vangst zijn.

Kinderen, maar ook de 'grote kinderen' zijn onder de indruk van de bijzondere vangst, zoveel leven dicht bij het strand! Onlangs was er zelfs een heel bijzondere toeschouwer: een heuse grijze zeehond. Prachtig op het strand van Zandvoort!

Tekst en foto's: Ellen Koomen

Gevangen grondel

Wat is er gevangen?

Korman Paul

Slepen met spierkracht

ORCHIDEEËN IN HAARLEMMERMEER

Ik woon nu ongeveer 20 jaar in Hoofddorp en in de afgelopen jaren heb ik zeker acht van de waarschijnlijk tien in Haarlemmermeer voorkomende soorten orchideeën gezien.

Soms een enkeling, zoals de bijenorchis, gewoon in het openbaar groen. Maar ook flinke velden rietorchissen of moeraswespenorchissen, zoals langs de Weg om de Noord, en brede wespenorchis in een bosje van Park21 nabij Zwaanshoek.

Vanuit het centrum van Hoofddorp bestaat al jaren een speciale orchideeënroute. Enkele jaren geleden werden daar nog IVN-excursies gegeven. Deze route liep door twee verschillende bedrijventerreinen. Een onooglijk plekje naast een parkeergarage stond vol met minimaal twee soorten. Maar de ontwikkelingen gaan snel en bouwers en gemeente houden niet altijd rekening met de orchideeën.

In 2002 stond in het blad “tussen Duin & Dijk” al een artikel over het voorkomen van deze bijzondere planten in Hoofddorp. In het artikel staat dat waarschijnlijk de overgang van agrarisch naar stedelijk gebied de verklaring is. Daarmee wordt ook vaak kalkrijk zand opgebracht voor de bouw van huizen en wegen. Er ontstaan ook meer, wat vochtige, slootkanten.

Voor een deel van de rietorchissen langs wegen kunnen we iemand met groene vingers de schuld geven. Bekend is dat hij het fijne stofzaad van de rietorchis op diverse plaatsen heeft uitgestrooid.

Dat dit is aangeslagen is best bijzonder, want een orchidee is kritisch, omdat het samenleeft met een schimmel. De specifieke schimmel is ook de reden dat uitsteken van een orchideeënplant weinig zin heeft. De bodemschimmel kan daar niet tegen en dan gaat ook de orchidee dood.

Bescherming hondskruid

De gemeente hield in eerdere jaren zeker rekening met de groeiplaatsen van onder andere de rietorchis. Maar nu deze zo talrijk en op veel plaatsen te vinden is, doen ze dat niet meer.

Toen ik in het plantsoen voor mijn huis ineens het hondskruid zag bloeien, heb ik de gemeente gevraagd om de maaimachine erom heen te laten gaan. Ze hebben toen, omdat het een zeldzame soort is, er enkele rode paaltjes bij gezet. De grote maaimachine is er keurig omheen gegaan. De jongens met de handmaaier kenden de betekenis van zo'n paaltje niet en weg was 'ie.

Nu is er een extra bescherming omheen gezet, zie foto. Afwachten of het weer gaat bloeien.

Hondskruid in plantsoen

Bijenorchis

Klimop bremraap

Omdat de orchideeënsoorten niet allemaal tegelijk bloeien en er soms ook grote afstanden tussen de vindplaatsen zijn, is een excursie organiseren wel lastig. Maar kom je in mei of juni hier in de polder, dan raad ik toch het poeltje naast de Weg om de Noord aan.

Of loop speurend de groenstroken naast de Deltaweg en Waddenweg af, te beginnen bij de Bennebroekerweg-rotonde. Daar is al een veld vol ratelaar, twee soorten rietorchissen en brede orchis te vinden.

Op het bedrijventerrein De Hoek vind je onder andere de bijenorchis en ook leuk is de klimopbremraap, die op dezelfde tijd bloeit.

Tekst en foto's: Anneke Wegman

GIFTIGE DUINPLANTEN

Een paar weken geleden liep ik te wandelen in de Waterleidingduinen. Tot mijn schrik zag ik dit damhertje tussen de digitalis. Dat kan toch niet, dat is hartstikke giftig en zo'n beest moet dat toch intuïtief weten? Toen ik dichterbij kwam, zag ik dat hij lekker aan de brandnetels zat te smikkelen.

Damhert tussen vingerhoedskruid

Dit riep bij mij de volgende vragen op: Hoe 'weten' dieren dat ze iets niet kunnen eten en zijn er voorbeelden van giftige duinplanten? Ik heb informatie opgevraagd bij het Team Bezoekerscentrum van de AWD (Amsterdamse Waterleiding Duinen). Het antwoord was dermate interessant dat ik dat graag in zijn geheel doorgeef.

“Je vraag over hoe dieren weten wat ze wel of niet kunnen eten is een interessante. Het korte antwoord is dat dit meestal geen bewust of intuïtief weten is, maar een combinatie van aangeboren gedrag en leren. Veel herbivoren hebben een zekere gevoeligheid voor bittere smaken of bepaalde geuren. Daarnaast leren jonge dieren van hun moeder welke planten veilig zijn. Ook speelt ervaring een rol: als een dier zich na het eten van een bepaalde plant niet goed voelt, zal het die in het vervolg vaak vermijden.

Dat betekent overigens niet dat dieren nooit aan giftige planten knabbelen. In veel gevallen eten ze er simpelweg niet van, omdat die planten minder aantrekkelijk zijn (bijvoorbeeld door smaak of structuur), of ze nemen slechts kleine hoeveelheden die geen directe schade veroorzaken.

Doornappel

In de duinen komen verschillende giftige plantensoorten voor. Enkele voorbeelden zijn:

- Vingerhoedskruid (*Digitalis purpurea*), gevaarlijk voor hartwerking;
- Jacobskruiskruid (*Jacobaea vulgaris*), bevat alkaloiden die schadelijk zijn voor lever en bloed;
- Nachtschadeachtigen zoals doornappel;
- Cypreswolfsmelk, het melksap is irriterend en giftig.

We zien dat damherten en andere grazers hier doorgaans goed mee omgaan. Ze selecteren hun voedsel vrij nauwkeurig en kiezen vooral voor grassen, kruiden en opslag van struiken. Brandnetel, zoals je zelf al zag, is bijvoorbeeld een veel gegeten plant, vooral jong en mals. Een aardig detail is dat sommige dieren zelfs kleine hoeveelheden van licht giftige planten eten om parasieten te bestrijden, al is dat gedrag niet bij alle soorten even duidelijk aangetoond.”

Wat is het toch leuk dat zo'n waarneming zorgt voor allerlei nieuwe vragen. Wanneer ik dit hertje niet had gezien, was dit waarschijnlijk niet bij mij opgekomen.

Tekst en foto's: Meins van der Wal

Werkgroepen

Amfibieën, Vissen en Reptielen John de Jonge en

Elly Stolwijk, arv.ivnzk@gmail.com

Cursussen vacature

Duurzame Leefomgeving en wijkvergroening

Wim Swinkels (waarnemend), ivnzk.duurzaam@gmail.com

Excursies Ingrid Tigchelaar, ingrid.tigchelaar@gmail.com

Excursieplanner Gerard van Dijk, ivnzk.excursieplanning@gmail.com

Haarlemmermeer Anneke Wegman, ivnhaarlemmermeer@gmail.com

Kennemer Vogeldag Berna van Baarsen, bernavanbaarsen@gmail.com
06 24624622

Kinderen Ellen Koomen, ivnzk.kinderen@gmail.com

Ledenadministratie ivnzk leden@gmail.com

Mediacontacten Anne Eckhardt, ivnzk.publiciteit@gmail.com

Natuurkoffer Ans Boogers, ivnzk.natuurkoffer@gmail.com

Natuurwerkgroep Marc van Schie, 023 5351239,
marcmargriet@hetnet.nl

Stinsenplantendag Peter Blondel, 06 83843344

De Toorts Jany van Dijk, ivnzk.toorts@gmail.com

De Toortsdistributie Hennie Terpstra, 06 41388789,
terpstra.hennie@gmail.com

Vleermuizen Marja van Diemen, ivnzk.vleermuis@gmail.com

Webbeheer Jan-Willem Doornenbal, Ok Overbeek,
ivnzk.webbeheer@gmail.com

Meer informatie vind je op onze website (ook bereikbaar via bijgaande QR-code): <https://www.ivn.nl/afdeling/zuid-kennemerland/werkgroepen/>

Colofon

De Toorts nummer 128, juni 2026, Zomer

Gastbijdragen van:

Jan Hartog, Ellen Koomen, Pim Lemmers en Anneke Wegman

Redactie:

Jany van Dijk, Marisca van der Eem, Cisca Klarenberg, Sacha Kuijs, Sabina Larsen, Hans Smits, Ikiena van der Sluis en Meins van der Wal. De redactie heeft het recht om bijdragen te redigeren of te weigeren.

Druk: Editoo Veenendaal (editoo.nl); op papier 'Helo', met FSC-keurmerk.

De volgende Toorts verschijnt in **november 2026**.

Kopij graag uiterlijk **30 september 2026** - digitaal aanleveren via ivnzk.toorts@gmail.com

EEN GREEP UIT ONZE ACTIVITEITEN

De bijzonderheden over onderstaande excursies en activiteiten en andere activiteiten vind je op de website (ook bereikbaar via bijgaande QR-code)

<https://www.ivn.nl/afdeling/zuid-kennemerland/natuuractiviteiten/>

Heide-excursie in de duinen van De Zilk

Zondag 16 augustus van 14:00u tot 16:30u

De duinzoom van De Zilk, deel van de Amsterdamse Waterleidingduinen, getuigt van een oeroude oorsprong. Terwijl de Hollandse kust overwegend kalkrijke duinen heeft, vinden we hier een zeldzaam en uniek kalk mijdend heidelandschap. De ouderdom kenmerkt zich in de bodem waar de kalk in de loop van de eeuwen is uitgespoeld.

Opvallende plant en kalkmijder is de adelaarsvaren die hier opmerkelijke trekjes vertoont. Bijzonder bij De Zilk is ook de natuurlijke overgang van jong duin, met kopjesduinen, naar oud duin op de strandwal. Wat te denken van de historische sporen van het Paardenkerkhof, Sasbergen en de bedding van een voormalige duinbeek. Een excursie voor de liefhebbers van natuur, landschap en historie.

Start is om **14:00 uur bij de AWD-ingang De Zilk**, Joppeweg 1 De Zilk, aanmelden is niet nodig.

Vleermuizen spotten op begraafplaats De Meerterpen in Zwaanshoek

Woensdag 2 september van 19:00u tot 21.30u

Op woensdag 2 september organiseren we een informatieve avond over vleermuizen. De avond bestaat uit een lezing over de voor velen ietwat mysterieuze vleermuis in de ontvangstkamer van het Rietveld gebouw. Daarna gaan we gewapend met vleermuisdetectoren buiten op zoek naar deze bijzondere beschermde dieren. Ga je met ons mee?

Verzamelen op de **parkeerplaats voor begraafplaats De Meerterpen**, Spieringweg 1021 in Zwaanshoek.

Graag aanmelden bij marja.vandienen@gmail.com

Natuurhistorie en bomen van de Herenboeren, Hageveld en Meermond in Heemstede

Zondag 6 september van 10:00u tot 13:00u

In dit gebied is de landschapontwikkeling en zijn implicaties vanaf 5000 v.Chr. terug te vinden. De excursie begint bij de boerderij van de Herenboeren, een coöperatieve boerderij waar op duurzame en biologische wijze voedsel wordt geproduceerd. Vervolgens gaan we naar het openbare deel van voormalig seminarie Hageveld dat al eeuwen is bewoond en meerdere gedaantes heeft gehad. Daarna langs het Spaarne naar Meermond, een natuurgebied op de oude gemeentelijke vuilstortplaats. In deze excursie spelen de bomen een hoofdrol. We eindigen weer bij de boerderij van de Herenboeren.

Start om 10:00u bij de boerderij, Cruquiusweg 45A, 2102LS in Heemstede.

Aanmelden bij: marian.tankink@gmail.com

Foto: Hans Smits

Foto: Ellen Koomen

De Haarlemmermeerse Sloopjesdag rond speelterrein Kleiland in Park 21 Nieuw-Vennep

Zondag 13 september van 11:00u tot 15:00u

Ben je ook benieuwd wat er allemaal in, op en naast de sloot leeft? Kom dan met ons mee op ontdekkingstocht. Bij de oevers bij het speelterrein Kleiland in Park 21 in Nieuw-Vennep is van alles te zien en te beleven. We gaan met schepnetjes kijken wat we vangen en de gidsen lopen rond om van alles te vertellen over wat er gevangen is.

Ter hoogte van tuincentrum Ranzijn (voorheen Groenrijk) kan je Park 21 in met auto, fiets of te voet. Vanaf het parkeerterrein de rest lopen.

Aanmelden bij ivnhaarlemmermeer@gmail.com met vermelding of je de ochtend (11-13 uur) of de middag (13-15 uur) komt.

Opschonen Spaarne-oevers

Zaterdag 19 september van 10:30u tot 13:00u

Veel plastic en ander zwerfafval belandt in het water. Heel lelijk in het mooie landschap maar ook nog eens gevaarlijk voor dieren en schadelijk voor de natuur. Daar gaan we samen wat aan doen tijdens de World Cleanup Day.

IVN Zuid-Kennemerland werkt tijdens de World Cleanup Day samen met kanovereniging Trekvogels en scouting Kon-Tiki om de oevers van het Spaarne en omstreken vrij te maken van zwerfafval. We verzamelen bij kanovereniging Trekvogels. De groep wordt verdeeld over een waterploeg en een landploeg zodat we overal goed bij kunnen.

Zaterdag 19 sep om 10:30 u bij kanovereniging Trekvogels Spaarndamseweg 25 Haarlem,

aanmelden bij opschoondag@jwd.dds.nl

Stinsenplantendag

Fotografen Stinsenplantendag 11 april 2026
Cisca Klarenberg, Sacha Kuijs,
Hans Moolenaar en Hans Smits

ivn natuur
educatie